

Ο ΝΑΥΤΟΠΑΙΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ

~~~~*~~~~

“Όταν εισηγήθημεν εἰς τὸ νοσοκομεῖον τοῦ Φάρου, τὸ θέαμα τὸ ὁποῖον προσέβαλε τὰς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν δὲν ἦτο καθόλου φαειρόν. Ἡ σειρὰ ἐκείνη τῶν κατακλιτρίων προσώπων, ἡ συστοιχία τῶν μικρῶν λευκῶν κλινῶν, ἐξ ὧν προέκυπτον κεφαλαὶ λευκότεραι ἀκόμη, ἰσχναὶ καὶ ἀλλόφρονες, ὡσάν νὰ ἦσαν ἤδη τοῦ ἄλλου κόσμου, ἡ πνοὴ τοῦ θανάτου ἢ προσψαύουσα βιγνηλῶς τὸ πρόσωπόν σου, καὶ οἱ βόγγοι ἐκείνοι οἱ συνεχεῖς, ὅλα ταῦτα δὲν ἦσαν, ὄχι, καθόλου φαειρὰ, καὶ ὡς ἐξ ἐνστίκτου διευθύνεσο πρὸς τὸ μέγα ἡμιάνοικτον παράθυρον, πρὸς ὃ δ’ ἀήρ ἔφερεν ἐκ τῶν ἐξω ὀλίγην θερμότητα καὶ ὀλίγην ζῶην.

Ἄλλὰ τὸ θλιβερότερον ἦτο ἀκριβῶς παρὰ τὸ παράθυρον ἐκεῖνο, τοῦ ὁποῖου τὰς ὕλους ἔσειεν ὁ νότος, εἰς γωνίαν τῆς αἰθούσης ἀπομεμονωμένην, στενὴ σιδηρὰ κοίτη, ἐφ’ ἧς παιδίον δωδεκαετής, ὠχρὸν καὶ ἀσθενικόν, μὲ παιδίσκης ὄψιν, ἔσθυνε κατ’ ὀλίγον, χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζῃ, καὶ σχεδὸν χωρὶς νὰ τὸ αἰσθάνεται. Ἦτο πολὺ ἄσχημα τὸ ταλαίπωρον, ὡς ἐφαίνετο· αἱ δὲ καλαὶ Ἀδελφαὶ διερχόμεναι σοὶ τὸ ἐπιθύριζον διὰ φωνῆς σιγαλῆς. Ἄλλὰ παρὰ τὸ παιδίον ἐκεῖνο ὁ θάνατος δὲν σοὶ ἐνέπνεε πλέον τρόμον, καὶ ἐξ ὅλων τῶν ἀγωνιόντων, ἐξ ὅλων τῶν ἀπηλπισμένων ἀσθενῶν, ὧν οὐδεὶς ἔπασχεν ὡς ἐκεῖνο, ἀκριβῶς τὸ παιδίον μόνον ἐνόμιζες ὅτι δὲν θὰ ἀποθάνῃ, καὶ ὅτι τὴν ἐπαύριον ἤθελες τὸ ἐπανεῦρει εἰς τὴν ἀληθινὴν του θέσιν, νὰ παίζη τὸ τόπι εἰς τὴν πλατεῖαν, μὲ τὴν κόμην κυματίζουσαν εἰς τὸν ἄνεμον καὶ πορφυρὰς τὰς παρειάς.

Ὁ ἐπιτηρῶν αὐτὸ ἰατρός, ἰστάμενος παρὰ τὸ προσκεφάλαιον, διηγεῖτο τὴν ἱστορίαν του, ἱστορίαν ἀπλήν καὶ συνήθη ὅλως. Ἦτο ναυτόπαις, τοῦ ὁποῖου ἡ μήτηρ εἶχεν ἀποθάνει, ἔπειτα δὲ καὶ ὁ πατήρ, ναύτης καὶ ἐκεῖνος, μεθ’ ὃ τὸ παιδίον παρελήφθη φιλοστόργως ὑπὸ τῶν συντρόφων τοῦ πατρὸς του. Οὕτως ἤρχισε τὰ μακρὰ ταξείδια, τοὺς ἀτελευτήτους διὰ τῶν ἰστιοφόρων δρόμους, καθ’ οὓς χάνει τις τὴν ἐννοίαν τοῦ χρόνου, καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ εἰς τὴν παραδίδεται ἐπὶ τοῦ πλοίου, αἱ ἡμέραι τοῦ φαίνονται αἰῶνες. Πρὸ μιᾶς ἐβδομάδος, μετὰ μακρόν, κοπιῶδες καὶ πλήρες κινδύνων ταξείδιον, τὸ πλοῖον εἶχε προσεγγίσει εἰς Μασσαλίαν, ὅπου ἐπρόκειτο νὰ μείνῃ μόνον ὅσον χρόνον ἐχρειάζετο διὰ νὰ ἐπισκευασθῇ ὀλίγον, νὰ ἀποδιβάσῃ τὸ φορτίον του, νὰ παραλάβῃ νέον, καὶ νὰ ἀρχίσῃ πάλιν τὸν πλάνητα καὶ ἀκαταπόνητον βίον του.

Μὲ πόσῃ ἀνυπομονησίαν ἀνέμενε τὴν προσέγγισιν αὐτῆν ὁ μικρὸς ναυτόπαις. Καὶ ποσάκις ἀπὸ τῆς πρῆρας προσήλωνε τὰ βλέμματά του

πρὸς τὰ ἐμπρός, προσπαθῶν νὰ διακρίνῃ ἐπιμόνως διὰ μέσου τῆς πρωϊνῆς ὀμίχλης, ἢ τὸ ἔσπερας, μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, τὰ γνωστὰ ἐκεῖνα σημεῖα, τὰ ὁποῖα θὰ τοῦ προεμήνουν ἐπὶ τέλους τὸν λιμένα, ὄχι ὡς ἐκείνους τοὺς λιμένας, τοὺς ὁποῖους εἰς τὸν δρόμον συναντᾷ τὸ πλοῖον καὶ κατὰ τύχην σταθμεύει ὀλίγον, τοὺς λησμονεῖ δὲ ἅμα τοὺς ἀφήσῃ, ἀλλὰ ἐκείνον τὸν ὁποῖον ὄνειροπολεῖ καθ’ ὄλον τὸ ταξείδι, διότι εἰς αὐτὸν ἀφῆκε τὴν καρδίαν του κατὰ τὴν ἀναχώρησιν, καὶ ὅστις σοῦ φέρει δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ναυτόπαις ἀκόμῃ ἐάν ἦσαι, ὅταν τὸν ἐπανίδῃς, τέλος πάντων, ὕστερα ἀπὸ τὸν μακρὸν ἐκείνον χωρισμόν!

Μόλις τὸ πλοῖον εἶχεν ἀράξει εἰς τὸν λιμένα, καὶ ἔγεινεν ἡ συνήθης αὐτοῦ ἐπιθεώρησις ἀπὸ τὰς ἀρχάς, εὐθύς καθὼς ἐτακτοποιήθησαν ὅλα τὰ ἐντὸς αὐτοῦ, ὁ ναυτόπαις ἐπετάχθη ἐκ τῶν πρώτων ἐξω, καὶ ἕκαστος εἰμπορεῖ νὰ φαντασθῇ ἂν ἡ ἀγαλλίασις τοῦ ἐρχομοῦ, ἢ χαρὰ τοῦ νὰ ἐπανεῦρῃ τοὺς φίλους του, τὸν ἀφῆκαν καθόλου νὰ συλλογισθῇ τὴν χολέραν! “Ὅλη ἡ πρώτη ἡμέρα ὑπῆρξε δι’ αὐτὸν πανηγυρις· περίπατοι ἀπ’ ἐδῶ, κεράσματα εἰς τὰ οἰνοπωλεῖα, συχνότατοι σταθμοὶ εἰς τὰ ὀπωροπωλεῖα, ἀδιάκοπος καταβρόχθισις λιχνευμάτων!... Καὶ ἐν τούτοις τοῦ εἶχαν συστήσει αὐστηρὰ νὰ προσέξῃ, νὰ ἀποφύγῃ πρὸ πάντων τὰ ὠραῖα ἐκεῖνα μασσαλιωτικὰ καρπούζια, τὰ κατακόκκινα καὶ ζουμερὰ, τὰ κεντημένα μὲ τοὺς μαύρους σπόρους... Ναι! καλὰ! Ἐκεῖνα ἴσα, ἴσα, διὰ τὰ ὁποῖα ἐτρελλαινέτο! Ἐννοιά σου, καὶ τοὺς ἐδειξεν ἐκεῖνος!... Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ὁ ναυτόπαις ἦτο εἰς τὸν Φάρον, εἰς τὸ νοσοκομεῖον τῶν χολεριώντων.

Ἐκεῖ τὸν εἶδα, καὶ νομίζω ὅτι τὸν βλέπω ἀκόμῃ, εἰς τὴν μικρὰν σιδηρὰν κοίτην, κοντὰ εἰς τὸ παράθυρον, ὅθεν φαίνεται ἡ τεταραγμένη θάλασσα καὶ ὁ παλαιὸς λιμὴν τῆς πόλεως, ἐν ᾧ διεκρίνοντο μεταξύ ὅλων τῶν ἠγκυροβολημένων πλοίων τὰ κομψὰ ἐξάρτια τοῦ ἰστιοφόρου, ἐκ τοῦ ὁποῖου λείπει τώρα ὁ μικρὸς ναυτόπαις! Τὸ παιδίον νομίζεις ὅτι κοιμάται μὲ ἀνοιχτούς ὀφθαλμούς, τὸ δὲ μέτωπόν του, μὲ ὄλον τὸν εἰσερχόμενον δροσερὸν ἀέρα, εἶνε κατάβροχον ἀπὸ μεγάλας σταγόνας ἰδρώτος, καὶ τὸ βλέμμα του τὸ βαθμιαίως ἀποσθεννύμενον φαίνεται ὡς νὰ ἀποχαιρετᾷ πάντα τὰ περὶ αὐτὸ ἀντικείμενα. Ἐν τούτοις οἱ ἐλαφροὶ θόρυβοι τοῦ κόσμου θάβουσι ἐτι εἰς τὰ ὠτά του, καὶ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του διέρχονται σκιαί. Φαντάζεται ἴσως ὅτι εὐρίσκειται ἐπὶ τοῦ πλοίου, ἀκούων τὴν οἰκίαν εἰς αὐτὸν βοὴν τῆς θαλάσσης, ἧς τὰ κύματα πλήττουσι τώρα κάτω τοῦ νοσοκομείου τοὺς βράχους ἐφ’ ὧν εἶνε οἰκοδομημένον, ἢ δὲ λευκὴ καλύπτρα τῆς Ἀδελφῆς νοσοκόμου, ἧτις πηγαί-

νοέρεται ἀνάως εἰς τὴν αἴθουσαν, παρουσιάζεται εἰς τὴν φαντασίαν τοῦ ὡς ἐν τῶν ἀλιευτικῶν ἐκείνων πλοιαρίων, τὰ ὅποια τοσάκις ἔβλεπεν, ἐν καιρῷ γαλήνης, παραπλέοντα τὰς παραλίας!

Κάθε ἑσπέρας τὸ πλήρωμα ἔρχεται καὶ ἔρωτᾷ πῶς εἶνε τὴν ἡμέραν δὲν εἰμποροῦν νὰ ἔλθουν, διότι ἡ σκληρὰ ἀνάγκη τῆς ἐργασίας τοὺς κρατεῖ εἰς τὸ πλοῖον. Ἄλλὰ τὸ βράδυ, ἅμα τελειώση ἡ ἐργασία, τίποτε δὲν τοὺς κρατεῖ πλέον. ... Πηγαίνουν ὅλοι ἐν σώματι, τεθλιμμένοι, καὶ εἰς τὴν προκυμαίαν οἱ εὐρισκόμενοι συνάδελφοὶ τῶν τοὺς παρατηροῦν μελαγχολικοὶ διαβαίνοντας, μὲ τὴν συμπάθειαν ἐκείνην, τὴν ὁποίαν οἱ ναυτικοὶ ἔχουν πρὸς τοὺς κοινούς των πόνους. Σιγὰ - σιγὰ μόνον ψιθυρίζουν :

— Εἶνε οἱ ναῦται τῆς *Αἰμιλίας*, ποῦ πᾶν νὰ ἰδοῦν τὸ μούτσο....

Φθάνουν εἰς τὸ νοσοκομεῖον, καὶ ἐνῶ ὁ πλοίαρχος ἐμβαίνει μέσα, αὐτοὶ μένουν ἐκεῖ, παρὰ τὴν εἴσοδον, εἰς τὴν θλιβεράν ἐκείνην ἀτμοσφαῖραν, βλέποντες διὰ τῆς ἀνοικτῆς πάντοτε μεγάλης πύλης νὰ εἰσέρχονται ἀγωνιῶντες καὶ νὰ ἐξέρχονται νεκροί..... Ἐπάνω ὁ πλοίαρχος ἐρωτᾷ τὴν νοσοκόμον :

— Λοιπὸν, ἀδελφὴ μου, πῶς εἶνε σήμερον ;

— Ἀλλοίμονον!....

Ἡ ἴδια ἀπάντησις ἀφ' ὅτου κατέπεσεν. Ὁ ναυτόπαις εἶνε ἄσχημα, ὦ ! πολὺ ἄσχημα. Ὁ πλοίαρχος ἐπιστρέφει πρὸς τοὺς ναύτας του, οἱ ὅποιοι δὲν τολμοῦν νὰ τὸν ἐρωτήσουν.

— Ὅλο τὰ ἴδια, λέγει.

Καὶ διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ ἐπιστρέφουν ἔτι μᾶλλον περιλῦποι.

— Λοιπὸν;..... τοὺς ἐρωτοῦν οἱ συνάδελφοι εἰς τὴν προκυμαίαν. Πῶς πηγαίνει ;

— Δὲν εἶνε καλά !

— Καυμένο παιδί!....

Ἐν τοσούτῳ εἶνε ἀνάγκη νὰ ἀναχωρήσῃ τὸ πλοῖον. Ὁ πλοίαρχος ὅσον εἰμπόρεσεν ἀνέβαλε τὸν ἀπόπλου, ἀλλὰ τὰ ἐμπορεύματα ὅλα ἐξεφορτώθησαν, τὸ νέον φορτίον συνεπληρώθη, ἄλλη ἀναβολὴ δὲν εἶνε δυνατὴ. Διὸ τὴν προτεραίαν τοῦ ἀπόπλου ὅλον τὸ πλήρωμα ἐν στολῇ κάμνει τὴν τελευταίαν του ἐπίσκεψιν εἰς τὸ νοσοκομεῖον.

Αὐτὴν τὴν φορὰν ὁ πλοίαρχος ἐπιμένει νὰ ἰδῇ τὸ παιδίον.

— Ἐννοεῖς, ἰατρέ, λέγει πρὸς τὸν διευθυντὴν τοῦ νοσοκομείου; αὐρίον φεύγω.... Μίαν στιγμὴν μόνον νὰ τὸ ἰδῶ....

Τὸν ἀφίνουν καὶ ἐμβαίνει..... Αὐτός, ὁ θαλασσοδαρμένος γερολύκος, ὁ ἀπεσκληρυμένος ἀπὸ τοὺς καύσωνας καὶ τὰς τρικυμίας, ἔρχεται τῶρα νὰ κλαύσῃ ὡς παιδίον παρὰ τὴν κλίνην τοῦ μικροῦ του ναυτοπαιδός.

— Μικρέ, ἔλεγε σιγαλῆ τῇ φωνῇ ἡ νοσοκό-

μος Ἀδελφὴ, κύτταξε, εἶνε ὁ κύριος πλοίαρχος ποῦ ἦλθε νὰ σὲ ἰδῇ.... Ἴδὲ καλά..... τὸν διακρίνεις, δὲν εἶνε ἔτσι.....

Ἄλλὰ τὸ παιδίον οὔτε κινεῖται, οὔτε αἰσθάνεται. Τότε ὁ πλοίαρχος, θέτει ὑπὲρ τοὺς ὀφθαλμούς τὴν χεῖρα ὡς ἵνα σιᾶσῃ αὐτοῦς, καὶ κύψας πρὸς τὴν κλίνην, μὲ τὴν βαρεῖαν φωνὴν του, τὴν φωνὴν ἣν μετεχειρίζετο ἐν ὄρα τρικυμίας :

— Γιάννο !.... Ἔ, Γιάννο, ἔκραξεν.

Ὁ μικρὸς ἀνετινάχθη διὰ μιᾶς, τὸ δὲ κίνημα τοῦτο ἐτάραξεν ἐπὶ μίαν στιγμὴν τὸ λεπτόν κάλυμμα. Αἱ παρειαὶ του ἐχρωματίσθησαν ἐλαφρῶς, οἱ ὀφθαλμοὶ του διεστάλθησαν μεγάλοι καὶ ἐπληκτοί. Αὐτὸ ἦτον ὅλον. Παρελθούσης τῆς ἀστραπῆς, τὸ παιδίον ἔπεσεν ἐκ νέου εἰς τὴν ἀκίνησίαν τοῦ θανάτου....

Ὅταν ὁ πλοίαρχος ἐξῆλθεν ἀπὸ τὴν αἴθουσαν, μὲ δακρυσμένα ῥάτια, ἐμπρὸς εἰς τοὺς ἀνδρας τοῦ πλοίου του, σιωπηλοὺς καὶ τεθλιμμένους ἀναμένοντας, ἔλαβε τὴν χεῖρα τῆς Ἀδελφῆς νοσοκόμου :

— Σ' εὐχαριστοῦμεν, ἀδελφὴ μου, εἶπε... Σ' εὐχαριστοῦμεν πολὺ !.... Ἄν ὁ μικρὸς τὴν γλυτώσῃ, τὸ ἐλπίζομε—πρῶτα ὁ Θεός... νὰ, δός του αὐτὰ, καὶ πῆς του πῶς οἱ σύντροφοι τὰ ἐσύναξαν ἀναμεταξύ των καὶ τοῦ τὰ δίνουν, γιὰ νὰ περιμένῃ τὸ γυρισμό μας χωρὶς νὰ πεινάσῃ τὸ παιδί... Πῆς του ἀκόμα πῶς ἡ θέσις του μένει πάντα ἰδική του εἰς τὸ πλοῖον, καὶ πῶς ὅλοι ἐφύγαμε μὲ πολλή, πολλή λύπη....

Ἐπειτα, σιγὰ - σιγὰ, μὲ φωνὴν πεπνιγμένην, ὡς αἰσθανόμενος τρόμον δι' ὅ,τι ἐμελλε νὰ εἴπῃ :

— Μά, ἂν τύχῃ.... γιὰτὶ κανεὶς δὲν ζέρει... ἂν κακὸ τὸ εὖρη τὸ παιδί..... τότε, πάρε καὶ βάλε τοῦτο εἰς τὸ μνημᾶ του ἐπάνω....

Καὶ μὲ τρέμουσαν χεῖρα ἀφῆκεν εἰς τὴν νοσοκόμον, συγκεκινημένην καὶ αὐτὴν μέχρι δακρύων, μέγαν ἐξ ἀθανάτων στέφανον, τὸν ὁποῖον ἐκείνη, μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν ναυτῶν, ἐνέκλεισεν ὡς πολυτίμον ἀντικείμενον ὁμοῦ μὲ τὸν ἔρνον, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ καθεὶς ἀπὸ τοὺς ναύτας εἶχε βάλει ὅλον του τὸ χρῆμα καὶ ὅλην του τὴν καρδίαν....

Ἄλλὰ δὲν ἐχρησίμωσεν ὁ ἔρνος !....

Emmanuel Arène

δ.

Δὲν τον μέλει τὸν τυφλὸ γιὰ τὸ λάδι τοῦ λυχνarioῦ.

*

Γιὰ νᾶχῃς τὸ σκύλο φίλο μὴν ἀφίνης τὸ ράβδι ἀπ' τὸ χέρι.

*

Πρὶν ἔμβῃς ἄτῃ σπηλιά λογάριασε πῶς θά βγῆς.

*

Τὰ μάτια θά μάλλωναν ἀναμεταξύ τους ἂν δὲν τα εχεχώριζεν ἡ μύτη.

(Ἀρμενικαὶ παροιμίαι).